

Paragraf yapamıyorum diyenlere, paragrafı okurken sıkılanlara,
paragrafın sonuna gelince başını unutanlara, nerede ve neden yanlış yaptığını bilmeyenlere...

ANTRENMANLARLA PARAGRAF ANLAM BİLGİSİ

LÜTFİ ÖZGÜRER

EMİNE ÖZGÜRER

NİÇİN BU KİTAP?

Türkçe sınav sorularının anlam bilgisine, özellikle de paragrafa dönmesi bu kitabın çıkış noktasıdır. Fakat bizim için asıl etken, paragraf sorularının çözülme tekniğinin olmadığıdır. Bu konuya yönelik kitapları incelediğimizde -bir ikisi hariç- kitaplarda birkaç tanım verilip "Al sana şu kadar soru" tavrının olduğunu görürüz. Bu tavır paragraf için soru çözenin yeterli olacağı algısını destekleyen bir tavidir ve bize göre yanlıştır, biz öğrencinin soru çözerek kazanacağı yeteneğinin bilgiye dönüşebileceğini gösterdik bu kitapta. Bu bilginin kullanılabilmesi için al sana bu bilgiyi istediğin gibi kullan da demedik. Bu kitap sizin elinizden tutmuşçasına hangi soru tipinde nasıl davranacağınızı tek tek öğrencisine gösteriyor. Sıkmadan, bunaltmadan, eğlendirerek gerekli bilgileri ve püf noktaları anlatıyor; bunları önce kendisi uyguluyor, sonra da öğrencinin uygulaması için yeni antrenmanlar sunuyor ve hemen ardından öğrencinin yaptığı antrenmanları da çözerek öğrencinin karşılaştırma yapmasına imkan veriyor.

Bütün konu anlatımlarını çıkmış sorulardan örnekleyerek onların üzerinden yaptık ve sizlere ÖSYM'nin paragraf bakış açısını bu sayede vermeyi hedefledik, ayrıca her konuyu ayrıntılarıyla ve öğrencinin o konuda düşünebileceği yanılgıları tek tek göstererek işledik.

Bu kitap size anlam bilgisi ve özelde paragrafla ilgili doğru düşünme yeteneğiyle birlikte, sorunun cevabının ne olacağını bilme kadar ne olamayacağını anlama alt yapısı da kazandıracak. Bu kitapta 1200 civarında soru bulunsa da bu kitabı sadece pratik kazanmaya yönelik olarak düşünmemelisin; verilen taktiklere, püf noktalara, ayrıntılara ve bilgi havuzuna çok dikkat etmelisin, özellikle doğru cevaplamış olsan dahi bütün soru çözümlerini tek tek okumalısın çünkü bu sana benim soruya yaklaşım tarzımı ve bilgiyi nasıl kullandığımı, nelere dikkat ettiğimi gösterecek. Bunu yaptığında hangi soruların nasıl çözümleneceği konusunda pek çok şey öğrenmiş olacaksın.

Öğrencilerden "Şu kadar paragraf sorusu çözdüm hala yanılsım çıkıyor." cümlesini çok duyarız biz öğretmenler. Peki, sorun nerede? Sorun şurada: Öğrenci hep aynı bakış açısında olduğundan aynı şekilde düşündüğünden mutlaka yanılsı çıkıyor ve bu yanılsılar çok soru çözümlenerek değil soruların nasıl çözümleneceğini öğrenerek aşılabilir. İşte elinizdeki bu kitap soruların nasıl çözümleneceğini öğretmek iddiasında.

Ayrıca bu kitaptaki tüm sorular ve konu anlatımı öğrencilerim tarafından irdelendi ve değerlendirildi, öğrenci bakış açısını göstermesi açısından onlardan çok faydalandığımı söylemek boynuma borçtur. Ben yola çıkarken kuru bir anlatım kitabı olmaması için hayali bir öğrencimle ders işler gibi kitabı kurgulamıştım, diyaloglarda sürçülisan etmişsem peşinen özür dilerim, öğretmen sıcaklığına veriniz.

Mutsuz bir başarı öyküsünün hiçbir kıymeti yoktur, mutlu bir başarı öyküsü yaşamanız dileğiyle...

Lütfi ÖZGÜRER - Emine ÖZGÜRER

antrenmanyayincilik@gmail.com

İÇİNDEKİLER

1. Paragrafa Giriş	10 - 12
2. Alfabetik Kavramlar	13 - 25
3. Anahtar Kelimeler	26 - 37
4. Paragrafta Yapı	38 - 83
5. Paragrafın Konusu	84 - 88
6. Paragrafta Ana Fikir	89 - 99
7. Paragrafta Yardımcı Fikir	100 - 114
8. Anlatım İlkeleri	116 - 124
9. Anlatım Teknikleri	125 - 152
10. Paragraf Denemeleri	153 - 288
11. Cümle Anlamı.....	189 - 212
12. Sözcük Anlamı.....	213 - 238
13. Anlam Denemeleri.....	239 - 272

PARAGRAF

- Paragrafa Giriş
- Alfabetik Kavramlar
- Anahtar Kelimeler
- Paragrafta Yapı
- Paragrafın Konusu
- Paragrafta Ana Fikir
- Paragrafta Yardımcı Fikir

PARAGRAFA BAŞLARKEN... PARAGRAFIN İLK ON SEKİZİ...

01

Sevgili Öğrencim, uzun paragraf sorularında asla panikleme, unutma uzun paragraf kolay paragraftır, kısa paragrafta az kelime kullanıldığından anlam özlü ve yoğundur. Yani paragrafın anlaşılması daha zordur ve bu daha büyük bir sorundur.

02

Paragraftaki **bütün cümlelerinin altını çizme**, bütün cümleleri çizmekle hiçbirini çizmemek aynı şeydir.

03

Nasıl her paragrafın bir mesajı, ana fikri varsa cümlelerin de bir mesajı vardır. O halde her cümlelerin ne anlattığını bulmak için **anahtar (önemli) kelimeleri bul ve sadece onların altını çiz**. (Anahtar kelime bulma antrenmanlarını mutlaka uygulamalısın.) Bu zor bir şey değil, okuma yazma bilen herkes bunu yapabilir, sadece ninem yapamaz çünkü...

Parça nasıl bir cümleyle sürdürülebilir?

Evet, bildin. Ninem okuma yazma bilmiyor.

Bak, hemen çözmeye başladın. 😊

04

Yıllardır sınavlara öğrenci hazırlarım, benim gibi binlerce öğretmen de hazırlamıştır. Şunu söyleyebiliriz ki bir öğrenciye en zor konuda bile soru çözdürülebilir ama **soruyu ya da parçayı yanlış okuyan bir öğrenciye en kolay soru dahi çözdürülemez**. Bu yeteneğe sahip bir öğretmenle ben henüz karşılaşmadım.

Yukarıdaki paragrafın ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Soruyu ve parçayı "düzgün" okumalıyız.
- B) Soruyu ve parçayı "doğru" okumalıyız.
- C) Soruyu ve parçayı "dikkatli" okumalıyız.
- D) Soruyu ve parçayı "eksiksiz" okumalıyız.
- E) Soruyu ve parçayı "adam gibi" okumalıyız.

Cevabın eğer "Bu soru yanlış kardeşim, bütün seçenekler doğru" ise sen harikasın(!) Herhangi bir seçeneği işaretlediysen lütfen kitabı yavaşça bırak, en yakın iş bulma kurumuna müracaat et, eğitim camiası seni asla unutmayacaktır. 😊

05

Önce mutlaka soru cümlesini okumalısın. Paragrafta ne arayacağını bilmek çözümün yüzde ellisidir. Soru kökündeki **değnilmemiştir, çıkarılamaz, söylenemez, bahsedilmemiştir, vurgulanan, asil vurgulanan, nitelendirilebilir, nitelendirilemez** gibi ifadeleri kesinlikle yuvarlak içine al, okuduğundan emin ol.

06

Her cümlelerin anlamını kesinlikle belirle. Parçayı kafanda canlandır, somutla, örneklendir. Bu cümleyi anlamadım, diğer cümleyi anlayınca bu cümle de anlaşılır demek büyük hata olur. İki şık arasında kalan ve yanlış tercih eden öğrencilerin çoğu bu yüzden hata yapar. Beş "şık" arasında kalanlar "rüküş" olanı tercih edebilirler. 😊

07

Sevgili Öğrencim, paragrafta asla senin fikrini sormazlar, asla... Bu yüzden yorum yapma, kendi fikrinin bir önemi yok. Paragrafta "Hırsızlık çok güzel bir şeydir." yargısı varsa, "Olur mu öyle şey, nerede görülmüş, hırsızlık iyi midir, ne saçma" gibi düşüncelerini, ünlemlerini en yakın din adamına söyle, o seni dinleyecektir. ☺ **Paragrafa yorum katma, yorumunu, kendine sakla, paragraf seni duymaz, emin ol.** Dolayısıyla cevabın paragrafta göre olmalıdır. Paragraf ne söylüyorsa o.

08

Birçok öğrenci "**Okuyorum ama okuduğumu anlamıyorum.**" der, okumakla okuduğunu anlamak çok farklı şeylerdir. Aslında bu tarz öğrencilerin okuduklarını da söylemek zor. Gözleri ile kelimelerin üzerinde gezinirler sadece. Bu durumda lütfen yavaşla, kelimeleri oku cümleyi değil, anlamaya başladığında cümleleri okumaya devam et.

09

Bazı paragrafların kelime kadrosu, dili günlük hayatta konuştuğun dilden farklı olabilir. Öğrenciler bu kelimelerin tek tek anlamlarını bilir fakat cümleyi anlayamaz çünkü sadece kelimenin anlamını biliyordur. Kendisi o kelimeleri kullanmadığı için cümleler soyut kalır, kavranamaz, anlamlandırılmaz. Öğrenci "Bu cümleden hiçbir şey anlamadım." der. Bu durumda **sana yabancı gelen kelimeleri, cümleleri kendi cümlelerine çevir**, yani kendi kelimelerine içinden tekrar et, kendi kurduğun cümleyi anlamayan insanoğlu "kendinde" değildir. ☺

Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi daha anlaşılır?

"Yazınsal yaratıları ya da dilsel üretileri türlendirme, birtakım ölçütlere bağlı kalmayı gerektirir."

Edebi eserleri ya da dille ilgili ürünleri çeşitlendirmek için belli ölçüler gerekir.

"İkinci Yeni şiiri, bir akım, yeni bir tümellik sağlamaktan çok, şiirde tekilleşmeye giden yolları aşmışa benziyor."

İkinci yeni şiiri, akım ya da bir gruplaşma oluşturamamış, bireyselliğe kaymıştır.

"Şair kitlelerin sözdizimine yön veren bir büyücüdür."

Şair toplumun konuşmasına, cümle kurmasına yön verir.

"Her yazınsal yaratının bir art alanı vardır."

Her edebi eserin bir arka planı vardır.

10

Paragraf soruları zorluk derecesi bakımından birbirine yakındır. Senin yanlış cevapladığın soru zorluğundan dolayı yanlış yapılmıyor. **Paragraf soruları arka arkaya eklendikçe öğrencilerin hem konstantresi bozulur hem de zihinsel algılama seviyesi düşer.** Örneğin yanlış yapılan soru 13. paragraf sorusu ise **aynı soru** 2. paragraf sorusu olarak sorulsaydı büyük ihtimalle yanlış yapılmayacaktı. [Biz bu yüzden bütün paragraf denemelerine 20 değil 25 soru koyduk ve zihin kendini 25 soruya göre ayarlasın istedik. Senin bir şey yapmana gerek yok, sen 25 soruluk 20 denemeyi çöz, gerisini beynin ayarlar. (diye düşünüyorum. ☺)]

11

Paragraf çözümünde en zorlanan öğrenci tipi fazla ayrıntıcı öğrencidir. Şunları çok duyarız: "**Ama Hocam bu seçenek de doğru, bu da düşünülebilir, bu kelimeden şu çıkmaz mı, şu cevap da pek ala mümkün değil mi?**" Sevgili Çekirge, **paragraf soruları normal zekaya hitap eder**, paragraf üzerinde "**kan tahlili**" yapmana gerek yok. Kalın gör, normal düşün yine de olmuyorsa normal zekâlı olduğunu düşündüğün bir arkadaşını aklına getir. Örneğin bu arkadaş "Zülâl" olsun. "Zülâl olsaydı bu soruda hangi şıkkı işaretlerdi?" diye düşün, o şıkkı işaretle, mutlu mesut evine git. ☺ (Demokrasilerde çare tükenmez.)

12

Öğretmenlik hayatımda şunu çok gördüm: Sınava hazırlanırken senenin başında öğrenci, kendince paragraf sorularını yapıyor, dil bilgisi sorularını yapamıyordu, günler geçer sınava yaklaştıkça durum, “Hocam dil bilgisini yapıyorum ama hala paragrafta yanlışlarım çıkıyor.” haline gelir, bunun istisnası çok azdır, azdan da azdır, sonra bir telaştır başlar: “Hangi kitabı alayım, kitap mı okusam... “Evvvela şunu bilmelisin.” anlam soruları, her an ilgi isteyen nazlı bir kanka gibidir, ilgilenirsen o da seninle ilgilenir, ilgilenmezsen sana sırtını döner. Haa diyebilirsin ki yeni bir kanka bulurum, doğru bulursun ama sınavın yenisi bir sene sonra. ☺

13

En sık sorulan soru “Paragrafta çok yanlışım çıkıyor, kitap okusam faydası olur mu?” Bu sorunun cevabı sınav senesinde olup olmama bağlı, eğer sınav senesinde değilsen çok faydası olur. (Lütfen roman, öykü olmasın, bunlar senin ufkunu açmaz faydası sınırlı olur çünkü paragraf sorularında metinler genellikle makale, deneme, eleştiri gibi yazı türlerinden alınır.) Sınav senesinde isen paragraf için kitap okuma, direkt paragraf sorusu çöz, en iyi antrenman paragraf sorusu çözmektir, top çevirme, direkt ceza alanına gir. ☺

14

Bazı öğrencilerimiz **iki seçenek arasında çok fazla kalır ve yanlış seçeneği işaretler**, bu durumda en önemli şey her iki seçenekteki kelimelerin **eş anlamlılarını, yakın anlamlılarını** parçada ara; en çok örtüşeni işaretle başka bir yöntem de seçeneğindeki **anahtar kelimelerden biri parçada asla yok diyorsan** diğer seçeneği işaretle çünkü parçada bulunmayan, parçadan taşan anlamlar doğru seçenek olamaz.

15

Biz bu kitabın **anlatım bölümlerini sınav soruları üzerinden gerçekleştirdik**. Bunları dikkatlice incelemen hayati önem taşır. Çünkü sınav soruları sana bakış açısı kazandıracak, soruları hazırlayan kurumun anlayışını, yaklaşımlarını öğretecek ve sınavlardaki paragraf soru mantığını keşfetmeni sağlayacaktır.

16

Paragrafın yapıma oranı her geçen yıl düşüyor. Herkes Türkçe okuma yazma biliyorsa da paragraf soru sayısı artıyor, **paragrafın doğru yapıma oranı ise düşüyor**, unutma tek yanlış bile başarı değildir. Senin öne geçmen başkasının yapamadığı soruyu yapmanla mümkündür.

17

Bütün **zihnin paragrafta olmalı, kesintisiz ve dinamik olmalısın**, bir saniyelik dalgınlık bir yanlış cevap demektir.

18

Soruları gözlerinle oku, demiyorum bile. Son olarak; Sevgili Öğrencim, **paragrafı hızlı ve doğru çözmek paragraf soru kalıplarını öğrenmekle mümkündür**. Ben bu kitapta her adımı tek tek planladım, lütfen her bölümü çok iyi incele ve antrenmanları mutlaka uygula, bunu yaptığında göreceksin ki hem paragraf çözme hızın artmış hem de paragraf senin için bir sorun olmaktan çıkmış olacak.

PARAGRAF SORULARINA YÖNELİK ALFABETİK KAVRAM HARİTASI

Sevgili Öğrencim, nasıl her bir mesleğin, sektörün, dersin kendine özgü kelime ve kavram kadrosu varsa paragrafın da kendine yönelik bir kavram dünyası vardır, bu kelime ve kavramlar başka alanlarda farklı, paragraf sorularında farklı anlamlar içerebiliyor, yani **paragrafın kavram havuzundaki kelimeler paragrafa yönelik zenginlik taşır. Paragrafın anlaşılabilmesi bu kavramların senin zihnindeki karşılığını değil, paragraf dilindeki karşılığını bilmek çok önemlidir.** Özellikle bu cümleden şu anlamda da çıkar, iki seçenek arasında kaldım, yine yanlış işaretledim yakınmaları paragraf kavramlarını tam manasıyla bilmeyen öğrencilerde azımsanmayacak kadar çöktür.

Sınavlarda sıkça sorulmuş kavramları senin için alfabetik olarak sıraladım, bunları bütünüyle bilmen özümsemem hem paragrafı daha rahat anlamlandırmanı sağlayacak hem de doğru seçeneğe hızlı ulaşmana olanak verip seni süre bakımından rahatlatacaktır. Bunların bir kısmını biliyor olabilirsin, olsun. Sen kavramları tek tek incele, kafanda anlamlandır. Bundan sonra her şey senin için daha kolay olacaktır.

HER ŞEYİN NE KADAR FARK ETTİĞİNİ MUTLAKA GÖRECEKSİN... HAYDİ BAKALIM, KOLAY GELSİN!

A

- ABES:** Akla uygun gelmeyen, yakışıksız söz
- ABIHAYAT:** Hayat suyu, sonsuzluğa eriş
- ABLUKA:** Kuşatma, etrafı sarma
- ABSÜRT:** Mantiğe uygun düşmeyen, saçma sözler
- AÇIKLIK:** Net anlam verme, anlam belirsizliğinin olmaması
- ADAMAKILLI:** Tam anlamıyla, mükemmel
- ADAPTASYON:** Yabancı eseri yerli motiflerle yeniden yazma, uyarlama, uyum sağlama
- AĞDALI:** Zor anlaşılan, okuyucunun hemen anlamlandıramadığı sözler
- AHENK:** Musiki değeri taşıma, uygunluk, ritim
- AHESTE:** Ağırca, yavaş yavaş
- AJANS:** Haber merkezi
- AJİTASYON:** Heyecana bağlı olarak oluşan tutarsız davranışlar sergileme, duygusallıkla kandırma
- AKADEMİK:** Bilimsel
- AKICI:** Kolayca okunabilen, okuyanın anlayabildiği bir üslup
- AKSAN:** Dilin bölgesel söyleniş biçimi, ağız
- AKSETMEK:** Yansımak, etki gösterip, yankılanmak
- AKTUALİTE:** Güncellik, güncele uygun konu
- ALATURKA:** Türk kültürüne ve geleneğine uygun davranmak
- ALAFRANGA:** Fransız usulü, yabancı zevk ve anlayış
- ALAYCI:** İronik, küçümseyici
- ALBENİ:** Cezbeden, çekici
- ALEGORİ:** Sembollerle anlatım, temsili anlatım tarzı
- ALELADE:** Basit, sıradan
- ALENEN:** Gizli olmayan, açıkça
- ALİTERASYON:** Ünsüzlerin ahenkli bir şekilde tekrar edilmesi
- ALTERNATİF:** Seçilebilen başka yol, başka seçenek
- ANAFOR:** Mecazi olarak karmakarışık, içinden çıkılmaz, sıkıntılı olan durum
- ANALİZ:** Tahlil etme, konular hakkında çözümlene yapabilme

ANEKDOT: Kısa öykü, esprili düşünce, hatırat tarzı özlü anlatılar

ANONİM ŞİİR: Söyleyeni belli olmayan şiirler

ANTOLOJİ: Seçme şiirler ve parçaların olduğu kitap, seçki

ANTİTEZ: Karşıt görüş, zıt fikir

ARI DİL: Saf olan, sade dil

ARILIK: Halkın konuştuğu tarzda yalın, sade anlatım

ARZ: Sunma

ASGARİ: Minimum, en az

AŞAMALI DURUM: Belli bir zaman aralığında aşama aşama değişme

AŞİKÂR: Açık, apaçık, belli, meydanda olan, hemen anlaşılabilen

AŞİNA: Tanınan, bilinen

ASPARAGAS: Yalan, uydurma haber

AYKIRILIK: Normalden farklı olan

AYRICALIK: Üstün tutma, imtiyaz

AYRIM: Fark

AZAMI: En büyük, maksimum

AZIMSAMAK: Sayı bakımından az bulmak

B

BAĞDAŞIKLIK: Sözcüklerin anlamca birbirini tamamlaması, anlamsal uyum, bağlantı

BAĞDAŞMAK: Uyum göstermek

BAĞLAM: Ortam, dil birimlerinin tümü

BAĞLAŞIKLIK: Karşılıklı olarak, dil bilgisi yönüyle uyum, bağlantı

BAĞNAZ: Başka fikirlere kapalı, tutucu

BAKIŞ AÇISI: Bir durumu ele alış biçimi, farklı değerlendirme

BASİRET: Hissetme yoluyla doğruya ulaşma, ileri görüşlülük

BAŞIBOZUK: Kendince hareket eden, düzeni olmayan

BASMAKALIP: Tekdüze, özgün olmayan, kalıplaşmış sözler

BAYAĞI: Sıradan, adi, âlelade

BELİRTKE: İkon, gösterge, amblem

BETİM, BETİMLEME: Tasvir etme

BEYLİK SÖZ: Klişeleşmiş, kalıplaşmış sözler

BİBLİYOGRAFYA: Kaynakça

BİÇEM: Üslup, anlatım tarzı

BİLİNÇ AKIŞI: Kahramanın hayallerinin plansız, arka arkaya verilmesi

BİYOGRAFİ: İnsanların yaşamını anlatan eserler

BOCALAMA: Kararsız kalma, tam anlamıyla yapamama

BÜLTEN: Dergi

C

CABA: Fazladan olan, artı

CAFCAFLI: Sade olmayan, gösterişli, süslü

CANLILIK: Anlatımın renkli olması, hareketli, dinamik

COŞKUNLUK: Duygu yoğunluğu, duygusal hareketlilik

CÖNK: Halk edebiyatında şairlerin toplandığı defter

CÜMBÜŞ: Eğlence

Ç

ÇAĞRIŞIM: Davranışlar ve kavramlar arasında kurulan bağlantı, bilinç alanına uygulanan hatırlatma

ÇAĞRIŞIMSAL ANLATIM: Mecazlı, açıkça verilmeyen ve dolaylı anlatımlar

ÇALAKALEM: Özen gösterilmemiş, sıradan anlatım

ÇETREFİL: Karmakarışık olan, kendini ele vermeyen, çözümlenmesi zor

ÇİĞİR: Yeni üslup, yeni anlatım tarzı, yenilik getirme

ÇIKARIM: Bir önermeden çıkartılabilecek düşünce, veri yorumlama

D

DAĞARCIK: Bellek, hafıza, bilgi birikimi

DEFORMASYON: Biçimi olmayan, düzensiz

DEĞME SANATÇI: Kendini sanatçı ilan eden herkes

DEJENERASYON: Bozulma, kültürel yozlaşma

DEMAGOJİ: Gereksiz sözlerle, laf kalabalığı şeklindeki anlatım, konu dışılık

DEMİRBAŞ: Bir yerde sürekli kalan, sabit olan

DEŞİFRE ETMEK: Ortaya çıkarmak

DEVİNİM: Hareket, bir durumdan başka bir duruma geçiş

DİNLETİ: Şiir ya da başka bir eseri dinletme

DOĞAÜSTÜ: Fizik ötesi, beş duyunun dışında, metafizik

DOĞRUDAN ANLATIM: Başkasının cümlesini aynen aktarma

DOKUNDURMA: İğneleme, bariz olmayan eleştiri, tarz

DOLAYLI ANLATIM: Bir kişinin sözünü, anlamını değiştirmeyecek şekilde, yazarın kendi ifadesiyle aktarması

DOLDURMA SÖZ: Gereksiz söz, laf kalabalığı

DRAMATİZE ETMEK: Durumu canlandırmak, bir olayı olduğundan daha acıklı hale getirmek

DURULUK: Gereksiz sözcük kullanmamak

DUYU: Beş duyu organı, algı

PARAGRAFTA ANAHTAR KELİMELERİ NASIL BELİRLERİZ?

Paragraf cümleler bütünü olduğuna göre cümledeki anlamları tek tek belirlemek gerekir, bunu yapmanın en hızlı ve kolay yolu cümledeki anahtar kelimeleri bulmaktır. Anahtar kelimeleri bulmak oluşturulmak istenen anlamın yapı taşını bulmak demektir. Bu anahtar kelimeleri belirleyip altını çizdiğimizde hem paragrafı tekrar okumak zorunda kalmamış hem de paragrafta yorum katmamış oluruz. Şunu da unutmayalım cevap şıklarındaki anahtar kelimeleri de bulmalıyız. Böylelikle paragraftaki anahtar kelimelerle cevap şıklarının anahtar kelimelerini rahatlıkla karşılaştırabiliriz, bu bize işaretleyeceğimiz seçeneğin sağlamasını yapma olanağı verecek, böylece yanlış cevap riskini azaltacaktır. Peki nasıl yapacağım? **Cümledeki anlamı hangi kelimeler oluşturmuş, anlam hangi kelimelerle sağlanmış sorusu bize anahtar kelimeleri verecektir.**

ŞİMDİ ÖNDEN BEN BUYURAYIM, HANGİ KELİMELERİ ÇİZDİĞİMİ DİKKATLİCE ETÜT ET, soruyu çözmek için okuma, ben neleri önemli bulmuş nelere dikkat etmişim bunları dikkatle incele, **SONRA SIRA SANA DA GELECEK...**

Antrenman 1

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından bu yana nostalji, başka bir deyişle eskiye duyulan özlem gittikçe yaygınlaşıyor. Bu, bir bakıma insanların yaşamlarından giderek daha fazla yakındıklarının bir göstergesi. Artık her kuşak yaşamın daha az mekanik, doğallığın daha yaygın olduğu bir dönemi özlüyor. Bu özlem hiç bitmeyecek gibi görünüyor. Çünkü teknolojik gelişmeler yaşamı kolaylaştırdığı ölçüde daraltıyor da. Bu yüzden günümüz insanı gözlerini geçmişe çeviriyor. Söz gelimi eski trenler böyle miydi, diye başlıyor, insanların atlı arabalarla yolculuk ettikleri günlere kadar gidiyor.

Bu parçadan aşağıdakilerin hangisi çıkarılabilir?

- A) İçinde bulunduğumuz koşulların geçmişi güzelleştiren çağrışımlar yarattığı
- B) İnsanlar arasındaki içtenlikli ilişkilerin yitip gittiği
- C) Mutluluk anlayışının insandan insana değiştiği
- D) İnsanların gelecek kaygısı çekmediği
- E) Günümüzde, yaşama sevincinin azaldığı

2011 YGS

Antrenman Çözüm

B seçeneğinde içtenliğin kaybolduğu anahtar kelimedir ve parçada yok. C seçeneğinde mutluluğun insandan insana değişmesi, D seçeneğinde gelecek kaygısı parçada bulunmuyor. E seçeneğinde yaşama sevincinin azaldığı anahtar kelimeleri parçada var fakat anlatılanları kapsamıyor çünkü parçada geçmişe özlem de var, bu yüzden E seçeneği parça için yetersiz kalmış ama parçadaki eskiye duyulan özlem, yaşamlarından yakınmaları, mekanik yüzünden doğallığın özlenmesi günümüz insanının gözlerini geçmişe çevirmesi kelimeleri A seçeneğindeki koşulların geçmişi güzelleştirmesi ifadesini tamamen karşılıyor.

TÜRBEDAR

Bir arife günü Sadrazam Koca Ragıp Paşa ile Şair Haşmet, Sadrazam Kuyucu Murat Paşa Türbesi'ni ziyarete giderler. Koca Ragıp Paşa, türbedarı kızdırmak maksadıyla ona şöyle der:

"Efendi! Burada yatan kişi sıradan biri değildir. Bu kişi gazi ve savaşçı bir vezirdir. İşte bu yüzden sandukasına, kavuğuna, sarığına çok dikkat etmelisin." Türbedar:

"Baş üstüne Paşam," der Sadrazam devam eder:

"Kendisi büyük adamdır. Ona ilgi gösterip, hizmetinde kusur etmemelisin." Oruçlu türbedar iyice sinirlenir; ama susmaya devam eder. Sadrazam konuşmasını şöyle sürdürür:

"Türbedar efendi, anladın değil mi? Merhumun kavuğunda, sarığında toz toprak namına bir şey bulunmamalı." Türbedar bakmış ki sadrazamın sözleri bitecek gibi değil, daha fazla dayanamayarak şöyle der: "Efendim, bu adam bu gece yerinden kalkıp da yarın sabah, bayram namazına gidecek değil ya! Bu kadarı çok bile."

Antrenman 2

Toplumlar kültürel açıdan geliştikçe ahlak ilkeleri de değişime uğrar. Dene-yimler, düşünsel gelişmeler, sanatsal ve teknolojik üretim, ilkelerin anlamlarına yeni boyutlar kazandırır. Her gelişim, insanın olayları farklı açıdan yorum-lamasını olanaklı kılar. Örneğin, aydınlanma devrimi, sınıfsal katmanlaşmalar gibi toplumsal, düşünsel dönüşümler, ahlak kavramında da yeni ölçütleri zo-runlu kılmıştır.

Bu parçadan ahlakla ilgili olarak aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

- A) Kişiden kişiye değişen bir içerik taşıdığı
- B) İnsanları iyiye ya da kötüye yönlendirdiği
- C) Etki gücünün zaman içinde zayıfladığı
- D) İnsan ilişkilerini yönlendiren tek güç olduğu
- E) Bilimsel, toplumsal gelişmelerden etkilenecek değiştiği

2010 YGS

Antrenman Çözüm

Parçada ahlakın kişiden kişiye değiştiği (A) insanları yönlendirdiği (B) zaman içinde etkisini kaybettiği (C) tek güç olduğu (D) üzerinde durulmamış fakat kültürel gelişim, ahlak ilkeleri değişir, sanatsal teknolojik üretim ilkelere yeni anlamlar katar, ahlak kavramında yeni ölçütleri zorunlu kılar anahtar kelimeleri E seçeneğindeki ahlakın bilimsel toplumsal gelişmelerden etkilenecek de-ğiştiği ifadelerini bire bir karşılar.

Antrenman 3

Özellikle ilgi duyduğum için sinema konusu üzerine çok düşünürüm. Bana göre, birisi bir ürün ortaya koyuyorsa ilk koşul ürünün teknik açıdan başarılı olmasıdır. Ancak ondan sonra ürünün sanat açısından iyi mi, kötü mü olduğu tartışılabilir.

Bu parçadaki düşünceye en yakın görüş aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Yayımlanan romanlardan zaman ayırabildiklerimi ilk on sayfasına kadar okuyor, onları üç ana özellik olan dil, anlatım ve zaman bakımından de-ğerlendiriyorum. Olmamışsa devamını okuma gereği duymuyorum.
- B) Her kuşak, edebiyatı biraz daha çağdaşlaştırmıştır. Çünkü dünya değişir-ken edebiyat da değişir. Buna ayak uydurabilmek gerekir.
- C) Bir dönemin sanatçıları güçlüyse oluşturdukları ürünler de yankı uyandırır, eleştirmenlerin süzgecinden geçerek edebiyat tarihindeki yerlerini alırlar.
- D) Yazmaktan başka hiçbir şey düşünmedim ve kendimi geliştirmekten baş-ka bir amacım olmadı hiç. Bu kadar çok ödül almamı buna borçluyum.
- E) Yazmaya yeni başlayan bir insanın, beğendiği sanatçılara kurgu bakımın-dan öykünmesi çok doğaldır. Önemli olan, yazdıklarının içerik bakımın-dan yenilikler taşımasıdır.

2013 YGS

Antrenman Çözüm

Parçada ilk koşul teknik başarı denmiş, o halde en yakın anlam teknikle ilgili olmalıdır. B seçeneğinde edebiyatın gelişiminden ve değişmesinden C seçe-neğinde ürünlerin yankı uyandırmasından D seçeneğinde yazarın ödül alma-sındaki sebepten E seçeneğinde yeni yazarların başkasını taklit etmesinin doğallığından bahsedilmiş bunların hiçbiri ürünün tekniğiyle ilgili şeyler değil oysa A seçeneğinin anahtar kelimeleri olan dil ve anlatım tamamen eserin tekniğiyle ilgilidir.

YALANSA

Abartmayı seven bir kişi olarak tanınan Hattat İzzet Efendi bir dostuna:

- Dün gece sabaha kadar oturdum, bir Kur'an yazıp bitirdim, demiş.

Az sonra dostu söze girmiş :

- Geçen Ramazan'da Kandilli'ye, bir if-tar yemeğine gidiyordum. Boğaziçi'nde öyle bir fırtına çıktı ki... Dalgalar bindi-ğim kayığı sahildeki minarelerin şere-felerine kadar çıkardı. Kayık dalgalar arasında sallanırken iftar oldu, toplar atıldı. Ben de sigaramı kandillerden ya-kıp orucumu bozdu.

Mustafa İzzet Efendi bağırması :

-Yalan !..

-Yalansa, senin dün gece yazdığın Kur'an-ı Kerim çarpsın.

İNCİLİ ÇAVUŞ

Osmanlı elçisi olarak Fransa Kralı'na gönderilen İncili Çavuş'un elbisesi-nin bazı yerlerinde yama varmış. Kral kıyafetinden dolayı yadırgadığı İncili Çavuş'a:

"Bana senden başka gönderecek adam bulamamışlar mı?" diye sormuş.

Bu soruya İncili Çavuş şu cevabı ver-miş:

"Osmanlılar, adamına göre adam gön-derirler. Beni de sana göndermelerinin sebebi bu olsa gerek."

ŞİMDİ SIRA SENDE...

Senden istediğim şu: Hem parçanın hem de seçeneklerin anahtar kelimelerini bul, sonra parçanın anahtarlar kelimeleriyle seçeneklerin anahtar kelimelerini karşılaştırarak soruyu çöz. Ben bu soruların da çözümünü yaptım. Soruları çözdükten sonra doğru cevaplamış olsan bile benim çözümlerimle karşılaştırmayı yapmadan diğer konuya geçmemelisin.

Ant 1

Okuduğum kitaplardan birinde, "Yayımlanan ilk yazı bir bilettir, bir yolculuğa çıktığınızı söyler." deniyordu. Ben de onlardanım, bir kez çıktım yola; durmayı, bırakmayı, durakların birinde inmeyi, vazgeçmeyi, geri dönmeyi hiç düşünmedim. Biletin hakkını vermek ve onu yolun sonuna kadar kullanmak istedim. Yolun buraya kadar olan bölümünde işlerin fena gitmediğini düşünüyorum. Yol beni haksız çıkarmadı, sanırım ben de onun saygınlığını korudum, hakkını ödedim.

Kendisinden böyle söz eden bir yazarla ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi söylenebilir?

- A) Herkesin anlayabileceği düzeyde yapıtlar ortaya koyduğu
- B) Yapıtlarının odağına kendini yerleştirdiği
- C) Yapıtlarını gözlem gücüyle biçimlendirdiği
- D) Anlatımda yeni yöntemler denediği
- E) Kararlılıkla nitelikli yapıtlar ortaya koyduğuna inandığı

2010 YGS

Ant 2

Anılarını yazanlar çoğaldı. Bana da anılarımı yazmamı söyleyenler oldu. Onlara, "Hiçbir zaman toplumun belleğine kazandırılacak anılarım olduğunu düşünmedim." diye yanıt verdim. Gerçi bir yazar, bir gazeteci olarak belirli olayları, kişileri çeşitli yazılarımda anlattım ama kişiliklere, özel yaşantılara girmedim. Bana göre anılarını yazacak kişinin hem kendine hem de gelecek kuşaklara karşı sorumluluk taşıması gerekir. O kişi, çok şey görmüş, pek çok insan tanımış, pek çok olayın tanığı olmuş olsa da bunları dıştan bakan biri gibi anlatmalıdır. Bunun yanı sıra kendini önemsememeli, öne çıkarmamalıdır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi, anılarını yazacak kişilerde aranacak özelliklerden biridir?

- A) Yazdıklarının doğruluğuna inanma
- B) Farklı anlatım tekniklerinden yararlanma
- C) Bilinen, tanınan bir sanatçı olma
- D) Tanıklıklarının anlatımında öznellikten kaçınma
- E) Başkalarının gözlem ve yaşantılarından yararlanma

2010 YGS

Ant 3

İnsanlar, toplu hâlde yaşama gereksinimi duyarlar. Bunun için herkesin üzerinde anlaşığı, gittikçe yaygınlaşan ortak bir değerler sistemi gerekir. İşte ahlak, bu türden bir değerler sistemidir. Toplumda çekişen ve çatışan tarafların hiçbir ortak yanı kalmadığı durumlarda bile birleştirici bir güç durumundadır. Örneğin, dürüstlüğü değil de yalancılığı ya da sahtekârlığı kimse önermiyor. Sadakat yerine ihanet, adalet yerine haksızlık değerli gösterilemiyor. Çünkü ahlak, bir insan topluluğunun, üzerinde birleştiği ortak paydayı oluşturuyor.

Bu parçadan ahlakla ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi çıkarılabilir?

- A) Kişileri değerlendirmede ayırıcı bir ölçüt olduğu
- B) Davranışları ve ilişkileri düzenleyen ana kurallar olduğu
- C) İlkelerinin kişiden kişiye değişen, göreceli bir nitelik taşıdığı
- D) Toplumdan topluma farklı özellikler taşıdığı
- E) Yasaların öngördüğü yaptırımları içerdiği

2011 YGS

Ant 4

1861 yılında bir eleştirmen şöyle demiş: "Bugüne kadar fotoğraf, kural olarak 'gerçeği yansıtmayı' amaçladı. Peki ama güzelliği belirgin kılma gibi bir amacı da üstlenemez mi?" Burada, o zamana değin yalnızca belgeleme yöntemi sayılmış bir iletişim aracının alanına estetik ölçülerin de dâhil edildiği görülüyor. Bu da, fotoğrafçının, gördüğünü yorumlayarak yansıtmaya bilincine varmasının bir sonucudur. Sanatsal yorumun ortaya çıkışı, sanatsal ölçütlerin uygulanmasına kendiliğinden yol açacaktır.

Bu parçaya göre fotoğrafçılığın bir sanat olarak kabul edilmesi aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilidir?

- A) Değişmez ve belirli kurallar içermesiyle
- B) İlgili duyanların sayısının her geçen gün artmasıyla
- C) Yaratıcılık yönünden başka sanat dallarıyla da ilişkili olmasıyla
- D) Çekenin bakış açısına göre anlamsal zenginlikler kazanmasıyla
- E) Belirli bir eğitimden geçmeyi gerektirmesiyle

2012 YGS

Ant 5

10 ciltlik Seyahatname, Evliya Çelebi'nin 40 yıllık seyahatlerinde aldığı notlardan oluşuyor. Doğudan batıya, kuzeyden güneye 17. yy. Osmanlı ülkesini anlatıyor. Yazarın son derece renkli ve sıra dışı kişiliği nedeniyle yapıt, hem tarih hem filoloji dalları hem de edebiyat açısından taşıdığı önem dolayısıyla bir dünya klasiği sayılıyor. Ne var ki yine aynı nedenle yapıtın "yazma"dan basıma geçiş evresi de zorluklar içeriyor. Çünkü günümüzde onu "doğru okumak" da doğru anlamak da başlı başına bir uzmanlık işi. Evliya Çelebi gerek gördüğü fakat dilde bulunmayan, okuyanın kolayca kavrayamayacağı sözcükleri yaratan, tanık olduklarını kendi algılayışına göre değiştirip büyüterek yansıtan bir kişi. Bu yüzden önce onun dilinin şifrelerini çözmek, kişilik özellikleriyle tanışmak ve düşünce yapısını öğrenmek gerekiyor.

Evliya Çelebi'yi anlayabilmek için onun

- I. yeni sözcükler oluşturması,
- II. yapıtının dünyada kabul görmesi,
- III. gördüklerini düş gücüyle abartarak yansıtmaması,
- IV. karşılaştığı olayları anlatması

özelliklerinden hangileri nedeniyle özel bir donanım gereklidir?

- A) I. ve II. B) I. ve III. C) I. ve IV.
D) II. ve IV. E) III. ve IV.

2012 YGS

Ant 6

Gombrich, "Sanat ve Bilim" başlıklı incelemesinde, sürekli soru sormayı ve sordurmayı bilimsel tutumun doğal bir gereği sayar. Soru sorulmadan yapılan sanat eğitiminin, kendini yinelemeye yol açabileceğinden söz eder. Ünlü sanat kuramcısına göre, sanat alanındaki bilimsel çalışmalar, yapılmış yineleyerek değil, sanata özgü olan bir tür serüven ruhundan, "bilinmeze adım atabilme ruhundan" kendine yeni besin kaynakları bulabilir. Buna karşılık sanatçıya da sanatta cesaretin her şey demek olmadığını ancak eleştirel bir tutuma eşlik eden cesaretin kişiyi gerçek başarıya götürebileceğini öğretebilir.

Bu parçada, sanat alanındaki bilimsel çalışmalarda aşağıdakilerden hangisi önerilmektedir?

- A) Yenilikler ortaya koymak ve irdelerek çalışmak
B) Daha önceki bilimsel araştırmaları rehber edinmek
C) Sanatçının, ileriye yönelik girişimlerini desteklemek
D) Sıra dışı konularda yazılmış eserlere gereken değeri vermek
E) İyi eserle yetersiz eserin farkını tarafsız biçimde ortaya koymak

2013 YGS

Ant 7

Uçsuz bucaksız bir dünyadır edebiyat. Ne kadar çok örnek incelersek inceleyelim yine de yaptığımız, okyanusta bir damla gibidir. Nicelik ve nitelik bakımından sonsuz sayıda biricik eserle bezenmiştir bu uzay. Bunun için, Türk edebiyatındaki birkaç şiire veya romana bakarak bu edebiyata ilişkin kapsamlı saptamalar yapmak mümkün değildir.

Bu sözleri söyleyen bir yazardan aşağıdakilerin hangisini yapması beklenebilir?

- A) Etkilendikleri eserleri ölçüt alarak sanatçıları değerlendirmesi
B) Halit Ziya'nın romanlarından hareketle Türk romanını tarihsel açıdan ele alması
C) Âşk kavramının Türk şiirindeki yerini, İslamiyet'ten önceki dönemden günümüze değin bütünüyle incelemesi
D) Batı etkisindeki Türk edebiyatını Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinden başlatarak incelemesi
E) "Şiirimizde vatan" konulu çalışmasını, Namık Kemal'in bütün şiirlerini inceleyerek oluşturması

2013 YGS

Ant 8

Mutlu değil, yalnız ve tedirgindir. Kafasını meşgul eden bir şeyler vardır daima. Her zaman eşikte yani ne bu tarafta ne öbür tarafta olduğu için katmerlenir izdiracı. Uzun uzun konuşmalar hoşuna gitmez. Zira her insan onu anlamayacaktır. Kendisiyle kavga ederek kendisini caddelere, bulvarlara, pasajlara atar. Telaş içinde koşuşturan insanları, onların zamanın peşinden koşuşlarını alaycı bir bakışla seyrederek, onun için dünyadaki en güzel iştiir.

Kahramanından böyle söz edilen bir roman, aşağıdakilerden hangisini anlatıyor olabilir?

- A) Yaşanmışlık duygusu uyandırsın diye insanların arasına karışan, hayatın içinden parçalar toplayan gözlemci bir yazarı
B) Sürekli sorgulayan, söylediklerine bir anlam verilemeyen, anlaşılması güç, özgür ruhlu, sıra dışı bir adamın dünyasını
C) Hayatının son günlerini yaşadığını düşünen, geçmişiyile hesaplaşması bitmemiş mutsuz bir ihtiyarı
D) Rahat bir yaşam sürebilmek için yurt dışına gitmiş, metropollerin uçsuz bucaksız kalabalığında özünü kaybetmiş bir gurbetçiyi
E) Hayatı sadece çalışmak üzerine kurulmuş ve ömrü hafta sonu tatillerini beklemekle yitip giden bir memuru

2013 YGS

Ant 5

10 ciltlik Seyahatname, Evliya Çelebi'nin 40 yıllık seyahatlerinde aldığı notlardan oluşuyor. Doğudan batıya, kuzeyden güneye 17. yy. Osmanlı ülkesini anlatıyor. Yazarın son derece renkli ve sıra dışı kişiliği nedeniyle yapıt, hem tarih hem filoloji dalları hem de edebiyat açısından taşıdığı önem dolayısıyla bir dünya klasiği sayılıyor. Ne var ki yine aynı nedenle yapıtın "yazma"dan basıma geçiş evresi de zorluklar içeriyor. Çünkü günümüzde onu "doğru okumak" da doğru anlamak da başlı başına bir uzmanlık işi. Evliya Çelebi gerek gördüğü fakat dilde bulunmayan, okuyanın kolayca kavrayamayacağı sözcükleri yaratan, tanık olduklarını kendi algılayışına göre değiştirip büyüterek yansıtan bir kişi. Bu yüzden önce onun dilinin şifrelerini çözmek, kişilik özellikleriyle tanışmak ve düşünce yapısını öğrenmek gerekiyor.

Evliya Çelebi'yi anlayabilmek için onun

- I. yeni sözcükler oluşturması,
- II. yapıtının dünyada kabul görmesi,
- III. gördüklerini düş gücüyle abartarak yansıtması,
- IV. karşılaştığı olayları anlatması

özelliklerinden hangileri nedeniyle özel bir donanım gereklidir?

- A) I. ve II. B) I. ve III. C) I. ve IV.
D) II. ve IV. E) III. ve IV.

2012 YGS

Ant Çözüm

Soruda öncüller verilerek Evliya Çelebi'yi anlamının özel donanımlarının neler olabileceği soruluyor.

Mantık olarak II. öncüldeki yapıtın dünyada kabul görmesi özel bir donanım değildir. Bu yüzden A ve D seçenekleri elenebiliyor. IV. öncüldeki karşılaştığı olayları anlatması ifadesi de özel donanıma girmez çünkü olayın değil, Evliya Çelebi'nin anlaşılması soruluyor, bu da C ve E seçeneklerinin olamayacağını gösterir.

I. öncüldeki yeni sözcükler oluşturması ifadesini, kendisinin gerekli gördüğü fakat dilde bulunmayan sözcükler yaratır, ifadesi veriyor.

III. öncüldeki gördüklerini düş gücüyle abartarak anlatır ifadesi ise tanık olduklarını kendi anlayışına göre değiştirip büyüterek yansıtır, ifadesiyle birebir örtüşür.

TELGRAF

Süleyman Nazif, Bağdat valisi iken ordu kumandanlığından şöyle bir telgraf alır :

-Yüz bin okka şeker, beş yüz bin okka un ve on bin okka çay temin edip acele gönderiniz...

Nazif cevap olarak şu telgrafı çeker :

- Çin İmparatoruna çekilmesi lazım gelen bir telgraf, yanlışlıkla vilayetimize gelmiştir. Telgrafınız okunmuş ve mesuliyetimiz mahşere kalmıştır.

BÖYLE KORUNUR

Çok değerli olan kütüphanesini millette vakfeden Koca Ragıp Paşa, onların bakımı için tanıdıklarından birini memur tayin eder.

Bir gün ansızın kütüphanesini ziyarete giden Paşa, etrafı ve kitapları toz, toprak içinde bulunca canı çok sıkılır ve belli etmemeye çalışarak:

-Seni tebrik ederim yavrum, der. Gerçekten de güvenilir bir adammışsın. Teslim edilen şeylere hiç el sürmemişsin, âferin!

Senin Antrenmanların

Ant 1

Aşağıdaki cümlelerin hangisi bir paragrafın ilk cümlesi olabilir?

- A) Divan edebiyatı ile ilgili bu alçaltıcı tutuma tepki göstermekte gecikmez.
- B) O kadar ki, divanlardan ayrı geçirdiğim zamanlara acı yasım geliyor.
- C) Türkülerin ortaya çıkış şekli 'türkü yakma' yoluyla'dır.
- D) Ortaya sonuçta 'estetik varlık, ölmez bir ruh' hâlinde çıkıyor.
- E) Sanatçının kanaati bence hiçbir temele, gerekçeye dayanmıyor.

Ant 2

Aşağıdaki cümlelerin hangisi bir paragrafın giriş cümlesi olabilir?

- A) Cemil Meriç de aynı ayrımı; kitle ve hakiki okuyucu diye yapar.
- B) Öte yandan, her yazar gibi okur seçme hakkım pek yok.
- C) Yıllardır yerleşik türler dışında da metinler üretilebileceğini, söyledim halbuki.
- D) Ülkemizde roman eleştirisi hiç de iyi durumda değil.
- E) Üstelik bazıları her hafta birden fazla yazıyı yetiştirmek zorunda.

Ant 3

Aşağıdaki cümlelerin hangisi bir paragrafın başlangıç cümlesi olamaz?

- A) Osmanlı modernleşmesi, açıklanması oldukça zor bir kavram.
- B) Zamandan soyutlanmış bir mekân olgusundan bahsetmek doğru değildir.
- C) Basitlik eğilimi, insanı "sığınılacak bir mekân" sahibi olmaya iteler.
- D) Geleneği geleceğe akıtan damartar böylece kuruma tehlikesiyle karşılaşır.
- E) Zaman, eşyanın dördüncü boyutu olarak mekândan ayrıştırılamaz.

Ant 4

Aşağıdaki cümlelerin hangisi bir paragrafın giriş cümlesi olamaz?

- A) Hafızanın kayba uğraması birey veya toplum için sorun başlangıcına işaret eder.
- B) Zamanı 'şimdi'ye indirgeyen anlayış, 'geçmiş'in yerine şimdii koymaktan başka bir şey yapmamaktadır.
- C) Hafıza mekânla olan ilişkilerimize zaman boyutunu ilave eder.
- D) Zaman geçmişten geleceğe doğru akan bir süreç olarak kavranmadıkça, şimdii tüketmenin basitliğinden çıkılamaz.
- E) Yahya Kemal'in "kökü mazide olan ati" ifadesi zaman mefhumunu bu açıdan çok doğru bir yere oturtur.

Ant 1 Çözüm

A seçeneğindeki **bu alçaltıcı tutum** B seçeneğindeki **o kadar ki** D seçeneğindeki **sonuçta** E seçeneğindeki **sanatçının kanaati** ifadeleri başka bir cümlelin devamı anlamını verdiği için ilk cümlede bulunamaz. C seçeneğinde yargı başka bir cümleyle dayanmadığı için ilk cümle olabilir.

Ant 2 Çözüm

A seçeneğindeki **Cemil Meriç de** B seçeneğindeki **öte yandan** C seçeneğindeki **halbuki** E seçeneğindeki **üstelik, bazıları** söz varlıkları öncesinde başka cümle gerektirdiğinden giriş cümlesi olmaya uygun değildir. D seçeneğinde "de" bağlacı olduğu halde başka cümlelin devamı anlamı vermemiş cümle, demek ki de bağlaçları her zaman başka cümlelin devamı anlamı vermez. (İkinci defa söylüyorum ha bunu. ☺)

Ant 3 Çözüm

D seçeneğinde **böylece** kelimesi kullanılmış, bu kelimenin kullanılabilmesi için cümlelin öncesinde açıklama, örnekleme, çıkarım, izlenim vb olmalı ki bu cümlede **böylece** denilebilsin.

Ant 4 Çözüm

E seçeneğindeki **bu açıdan** söz grubunun kullanılabilmesi için önceki cümlede bu açının hangi açı olduğu söylenmelidir. Bundan dolayı bu seçenek giriş cümlesi olamaz.

II. Anlamın / Düşüncenin Akışını Bozan Cümleler

Aslında bu soru tipi paragrafta yapı konusunun temel soru tipidir, cümle tamamlama da cümlelerin yerini değiştirme de iki paragrafa bölme de paragraf oluşturma da paragrafa cümle ekleme de paragraftan cümle çıkarma da İstanbul'un trafik sorunu da metrobuslerin kalabalık olması da hayat pahalılığı da ergenlik sorunları da ☺ -abarttım özür- anlam akışı ile ilgilidir, yani bu konunun mantığını anlamış bir insan evladı yapı ile ilgili sorularda yanlış yapmaz.

- Peki nedir, Hocam?

- Ne nedir?

- Akış nedir?

- Ne akışı evladım?

- Anlamın akışı

- Anlam nereye akıyor?

- Bir yere akmıyor Hocam. Anlam akışını, düşüncenin akışını soruyorum.

- Haa! Bırak sen şimdi anlamın akışını bana cevap ver:

- Suyun akışını görmüşsündür değil mi?

- Hangi suyun?

- Herhangi bir suyun

- Görmez miyim Hocam

- Nasıl akar su?

- Akarsu mu?

- Hayır, evladım, akar su, Allah Allah!

- Haha, anladım Hocam, hep sen mi yapacaksın. Oh be rahatladım.

- Cevap veriyorum Hocam:

- Su devamlı akar, peşi sıra hep sürekli birbirini takip eder, gider.

- İşte cevap, aferin!

Suyun akışı ile anlamın akışı aynı şeydir, nasıl bir nehirde her su taneciği birbirini takip ederse normal bir paragrafta da her bir cümle bir öncekini takip eder yani cümle, önceki ile sonraki arasında bağlantı oluşturarak, düşünce ve mantık zinciri kura kura paragrafı oluşturur.

Beş halkası olan bir zincir düşün, bu zincirin her bir halkası hemen yanındakilerle bağlıdır, birinci halka ikinciyle, ikinci halka bir ve üçüncü halkayla tutturulmuştur, bu sırayı takip eder zincirler. Birinci halka üçüncüyle tutturulmuş mudur? - Hayır.

Üçüncü halkayla beşinci halka birbirine değişiyor mu?

- Hayır.

Normal paragrafı elimize de benzetebiliriz. Her bir parmak önceki ve sonraki parmakla bağlantı kurar, paragraf cümleleri de aynı şekilde sıralanır, bir önceki bir sonraki...

- Tekrar et bakalım.

- Bir önceki, bir sonraki

- Aferin.

BABA OĞUL ARASINDA

Sultan Abdülhamid devri. Padişah Yıldız Camisinde cuma selamlığında. Mera-sim bitince devlet ricali rütbelerine göre arabalarına binip ayrılıyorlar. Zamanın nezaket ve adabına riayetle ünlü ferik (tümgeneral) Hasan Paşa ile oğlu müşir (mareşal) Deli Fuat Paşa da yan yana araba bekliyorlar. Araba geliyor. Aske-ri rütbeye göre önce müşirin binmesi lazım. Fakat evlat babadan önce nasıl binsin? Babasına yol verip buyur ediyor. Babası,

- Hâşâ Paşa hazretleri, siz buyurunuz, rütbeniz benden yüksektir.

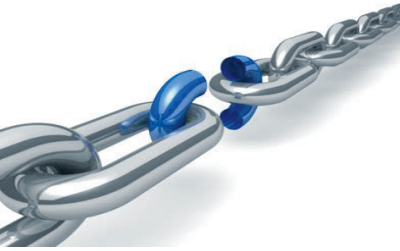
Oğul bu söz karşısında müşkil duruma düşünce bir an tereddütten sonra ken-dini toparlıyor ve diyor ki:

- Öyle ise emrediyorum Paşa, evvela siz bininiz.

Ertesi gün bu hoş teşrifati duyan hünkâr, Hasan Paşa'yı da müşirliğe terfi ettire-rek meseleyi kökünden halletmiş.

İşte geldik önemli noktaya: Akışı bozan cümle normal bir paragrafın içine dışardan sokulmuş bir cümledir, parmaklarımız arasına sokulmuş başka bir parmak gibi, zincir halkaları arasına sokulmuş ipten bir halka gibidir.

Bu, sonradan sokulan cümle çıkartıldığında paragraf normal paragraf haline gelecektir. Paragrafın konusuyla akışı bozan cümlelerin konusu hemen hemen aynıdır fakat akışı bozan cümlede konu mutlaka konunun başka bir noktasına doğru ilerler, konu başka noktaya yönlendirilir.

Örneğin, dört cümlede elma anlatılıyorsa akışı bozan cümlede elma çekirdeğinden bahsediliyordur, haliyle canım benim, elmalardan bahseden bir paragrafın ortasında arabaların fren balata sisteminden bahsedecek hali yok. ☺

O halde akışı bozan cümle benzer konuda olsa bile farklı bir noktayı, farklı bir bakış açısını, farklı bir düşünceyi ön plana çıkaracaktır, buna dikkat etmeliyiz; fakat esas önemli taktik şudur:

ANLAM AKIŞINI BOZAN CÜMLE OLDUĞUNU DÜŞÜNDÜĞÜN CÜMLEYİ KAPAT, BİR ÖNCEKİ VE BİR SONRAKİ CÜMLEYİ ARKA ARKAYA OKU - İKİ CÜMLENİN ANAHTAR KELİMELERİNE DİKKAT ET- EĞER BU İKİ CÜMLE ANLAM BAKIMINDAN BİRBİRİNİ TAMAMLAMIŞSA DOĞRU CEVABI BULDUN; YOK ANLAM BAĞI KURULMADIYSA SEN YANLIŞ CÜMLEYİ ARADAN ÇEKTİN DEMEKTİR.

ŞİMDİ BİR YOL DAHA: ANLAM AKIŞINI BOZAN TEK CÜMLE OLDUĞUNA GÖRE ARKA ARKAYA GELEN VE BİRBİRİYLE BAĞLANTISI OLAN İKİ CÜMLE ASLA DOĞRU CEVAP OLAMAZ. ÇÜNKÜ TEK CÜMLE AKIŞI BOZACAK DEĞİL Mİ?

ENVER

Şair Süleyman Nazif, İngilizler tarafından gönderildiği Malta Adasındaki sürgün günlerinde, yanında bulunanlardan birisi de Enver Paşa'nın babası Hacı Ahmet Paşa'dır.

Bir gün sohbet arasında Ahmet Paşa:

- Vallahi beyler, bugüne kadar harama hiç el sürmedim ve çapkınlık etmedim. Helâlinden bir hanım aldım ve helâlinden evlenerek, çoluk çocuk sahibi oldum, deyince, Paşa'nın oğlu Enver Paşa'ya hayli kızgın olan Nazif, dayanamayarak:

- Ah Paşa'm, ah... Keşke, helâle de el atmasaydınız ve şu Enver meydana çıkmasaydı!..

OKUR - YAZAR

Mehmet Akif'le birlikte, Galata Köprüsü'nden geçerlerken, yanlarına yaklaşan bir dilenci:

- Aç kaldım, bir sadaka verin... yalvarışı ile kendilerinden yardım ister. Süleyman Nazif, adama:

- Senin okuman yazman var mı? diye sorar. Dilenci:

- Yok, deyince bu defa Akif'e dönerek:

- Hayret... Garip şey... Demek, okuması yazması olmayanlardan da aç kalan varmış!

Antrenman 1

(I) Yetişme döneminde sevilmiş, kişiliğine saygı gösterilmiş, kendisiyle barışık bir insan değilseniz yaşamda karşılaşacağınız kimi güçlüklerin üstesinden gelemesiniz. (II) Yaşamda çirkin-güzel ikilemi, insanı kendisine sürekli çekidüzen vermeye zorlayan bir yargılama ölçütü. (III) Çalışkanlığınız, yaratıcılığınız, iletişim beceriniz, sorumluluk bilinciniz, dürüstlüğünüz, içtenliğiniz, adalet duygunuz ikinci planda bırakılarak yalnızca bu çerçevede değerlendirilmeye tabi tutuluyorsunuz. (IV) Bu durumla karşılaşan bir insanın böylesi bir ölçütü yadsıması ve kendini bedensel görünüşü dışındaki özelliklerle de var etmeye çalışması, yadrganacak bir davranış sayılmamalı. (V) Bunları yaşayan birinin, bazı insanların sırf doğuştan gelen özelliklerle öne çıkarılmasına tepkisi, gerçekte kıskançlık değil, eşitlik isteğidir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2012 YGS

Antrenman Çözüm

I. cümlede bazı özellikleriniz yoksa kimi güçlüklerin aşılamayacağı anlatılmış, II. cümlede ise güzel çirkin ikileminin bir yargılama ölçütü olduğu saptaması var, bu iki cümlelerin mantık bağı kurmadığı belli, demek ki ikisinden biri akışı bozuyor.

Bu durumda III. cümlelerin bağ kurduğu cümle önem kazanıyor, dikkat et III. cümlede sayıp dökülen özelliklerin ikinci plana atıldığı anlatılıyor ve yalnızca bu çerçevede değerlendiriliyorsunuz, diyor.

Şimdi I. cümlede bir çerçeve yok, üstesinden gelememe var. II. de ise güzel çirkin ikileminden bahsedilmiş bu bir çerçevedir. III. cümledeki "çerçeve" kelimesi bunu kastediyor, böylece birinci cümle akışı bozuyor.

Buraya dikkat! Genelde öğrenci milleti akış sorularında orta cümlelere bakar, bu bakış hatalı değildir; ama gördüğünüz gibi her zaman tutmuyor.

Antrenman 2

(I) Komik kavramıyla ilişkili olan mizah ve hiciv, yöntemleri, amaçları, konuları bakımından birbirinden ayrılmaktadır. (II) Toplumdaki veya insandaki sıra dışı olduğu için gülünç bulunan şeyleri güzelleştirerek komik göstermek sanat yoluyla olur. (III) Düzeltilebilir kusurları ele alan mizahın amacı, bunları abartarak sergilemektir. (IV) Komik olan şeye karşı hoşgörülüdür, eğlendirirken toplumsal aksaklıkları fark ettirmeye çalışır. (V) Oysa hiciv yermeye yönelik bir saldırı biçimidir, komik olan kusuru ortadan kaldırmayı amaçlar, bağışlayıcı değildir. (VI) Hedef aldığı kişiyi toplum içinde küçük düşürmek için, dilin sağladığı bütün olanaklardan yararlanır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

- A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

2010 YGS

Antrenman Çözüm

I. cümlede mizah ile hicvin farklı olduğu anlatılmış.

II.cümlede komikliğı güzelleştirmenin sanat yoluyla olacağından bahsedilmiş, yani farklı bir noktaya çekmiş konuyu, o halde I. ile III. yü arka arkaya koyarak sağlamasını yapalım:

(I) Komik kavramıyla ilişkili olan mizah ve hiciv; yöntemleri, amaçları, konuları bakımından birbirinden ayrılmaktadır.

(III) Düzeltilebilir kusurları ele alan mizahın amacı, bunları abartarak sergilemektir.

Şimdi I nolu cümlede mizahla hicvin farklı olduğundan bahsetmiş III. ve IV. cümlede mizahın farkı, devam eden cümlelerde ise hicvin farkı ortaya konmuş. Demek ki I. ve III. cümle bağlantılı II. cümle akışı bozmuş.

Antrenman 3

(I) Çocuklar şiire pek ilgi duymaz; onlar, metinlerde geçen sözcüklerin ve yansıttıkları anlamın büyüğünden çok, anlatılanlara odaklanır. (II) Çocuk şiiri denen bir türün varlığını hep sorgulamışımıdır. (III) Çünkü “olay” onlar için neredeyse her şeydir. (IV) Nitekim, çocuklar için yazılmış iyi şiirleri bulup getirmeme, okutup ezberletmeme karşın, benim kızım da bu şiirlerde olayı aradığından iyi bir şiir okuru olmadı henüz. (V) Bu da bize, Borges’in de dediği gibi, şiirin öğretilmeyecek ama duyumsatabilecek bir tür olduğunu gösteriyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2011 YGS

Antrenman Çözüm

I.cümlede **çocukların anlatılanlara odaklanması, yani olaya önem vermesi** anlatılıyor. II. cümlede ise **yazarın kişisel sorgulaması** var. III. cümlede ise **çocukların olaya büyük önem vermesi anlatıldığına** göre I. ve III. cümle mantık ve anlam bağı kuruyor. II. cümle atılınca metin normal halini alıyor.

Antrenman 4

Çağdaş anlamda çocuk edebiyatının asıl işlevi çocukları eğitmek değildir. (II) Doğrudan eğitime, ders kitaplarına özgü bir işittir. (III) İyi bir çocuk kitabının yaşlara göre belirlenmiş değişik nitelikleri vardır. (IV) Yazınsal çocuk kitaplarında yazar, çocuğa iletmek istediklerini doğrudan değil, dolaylı olarak verir. (V) Bu tür kitaplar sezdirme, duyumsatma yoluyla çocuğun doğruya, iyiye, güzele karşı duyarlılık kazanmasını sağlar.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

ÖSS 2008

Antrenman Çözüm

(II) **Doğrudan** eğitime, ders kitaplarına özgü bir işittir. (IV) Yazınsal çocuk kitaplarında yazar, çocuğa iletmek istediklerini **doğrudan** değil, dolaylı olarak verir. İki cümlenin anlam bağı ne kadar güçlü değil mi? III. cümle akışı bozmuş.

Antrenman 5

(I) Bu dönem şairleri, dili bir mermer kütleli gibi görüp işleyerek istedikleri biçime sokmaya çalışmıştır. (II) Bunu yaparken de dilin olanaklarını, sınırlarını zorlamıştır. (III) Sözcüklerin anlam ve çağrışım gücünü geliştirmeye önem vermiştir. (IV) Her şair kendine özgü bir dil oluşturma çabası içinde olmuştur. (V) Türkçenin gücünün bu çağrışımlarda gizli olduğunu anlamış ve anlatmaya çalışmıştır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2006 ÖSS

Antrenman Çözüm

(III) Sözcüklerin anlam ve **çağrışım gücünü** geliştirmeye önem vermiştir. (V) Türkçenin gücünün bu **çağrışımlarda** gizli olduğunu anlamış ve anlatmaya çalışmıştır. Nasıl birini destekliyor gördün mü? IV.cümle akışı bozmuş.